

ชุดการเรียนรู้

เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย

รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

เล่มที่ ๑ เรื่อง คำสมาส

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย

นางศิริพร บริบูรณ์

โรงเรียนหนองขามพิทยาคม อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา

สำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เล่มที่ ๑ เรื่อง คำสมาส

ส่วนประกอบของชุดการเรียนรู้

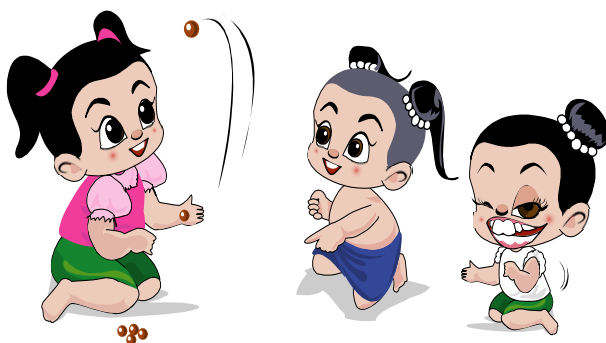
บทเรียนจัดเป็นชุดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย
รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย

- แบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ
- บัตรคำสั่ง
- บัตรเนื้อหา
- บัตรกิจกรรม
- บัตรเฉลยกิจกรรม
- กระดาษคำตอบ
- แบบทดสอบหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ

คำชี้แจงสำหรับครู

๑. ครูควรศึกษาเนื้อหาที่จะสอนในชุดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เล่มที่ ๑ เรื่อง คำสมาส โดยละเอียด
๒. ชุดการเรียนรู้นี้เป็นชุดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เล่มที่ ๑ เรื่อง คำสมาส ควรชี้แจงให้นักเรียนทราบบทบาทของตนเอง และจัดชั้นเรียนให้เหมาะสม
๓. ครูต้องเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ (ดูที่ “สิ่งที่ครูต้องเตรียม”)
๔. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ
๕. การเรียนการสอนแบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้
 - ★ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
 - ★ ขั้นประกอบกิจกรรมการเรียนรู้
 - ★ ขั้นสรุปการเรียนรู้
๖. ขณะที่นักเรียนประกอบกิจกรรม ครูควรสังเกตการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด หากนักเรียนคนใดหรือกลุ่มใดมีปัญหาครูควรเข้าไปให้คำแนะนำช่วยเหลือ
๗. การสรุปบทเรียน ควรจะเป็นกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน
๘. บัตรเฉลยกิจกรรมต่าง ๆ ให้เก็บไว้ที่ครู กลุ่มใดทำเสร็จให้มารับบัตรเฉลย เมื่อเสร็จแล้วส่งคืนครู

บทบาทของครู

๑. ครูต้องศึกษาเนื้อหา และแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนโดยละเอียด
๒. ถ้านักเรียนยังไม่เคยเรียนตามกระบวนการนี้มาก่อน ครูต้องอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ กระบวนการเรียน ในการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
๓. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ
๔. ดำเนินการสอน ซึ่งแบ่ง ๓ ขั้นตอน ดังนี้
 - ๔.๑ แบ่งนักเรียนออกเป็น ๔ กลุ่ม
 - ๔.๒ นักเรียนศึกษาเนื้อหา จากบัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม
 - ๔.๓ ขั้นสรุปการเรียนรู้ ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน
๕. ครูเน้นให้นักเรียนเก็บสื่อการสอนให้เรียบร้อย เมื่อเสร็จสิ้นการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
๖. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ

บทบาทของนักเรียน

ครูชี้แจง ให้นักเรียนทราบถึงบทบาทของนักเรียน ดังต่อไปนี้

๑. นักเรียนควรทำตามกติกาที่ตกลงกันไว้ในการร่วมกิจกรรมทุกครั้ง
๒. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ
๓. ศึกษาบัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา และบัตรกิจกรรมตามลำดับโดยไม่ต้องรีบร้อน เมื่อเข้าใจแล้วค่อยทำกิจกรรมหรือตอบคำถามทุกข้อ
๔. นักเรียนต้องศึกษากิจกรรมนี้ด้วยตนเอง ถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยให้ปรึกษาเพื่อน หรือครูผู้สอนทันที เพื่อขอคำแนะนำ หรือคำปรึกษาต่อไป
๕. เมื่อศึกษาเสร็จแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ แล้วนำคะแนนที่ได้ทั้งหมดไปบันทึกในแบบบันทึกคะแนนที่กำหนดไว้

หมายเหตุ

ครูต้องชี้แจงนักเรียนในเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องความซื่อสัตย์ ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัย

สิ่งที่ครู และนักเรียนต้องเตรียม

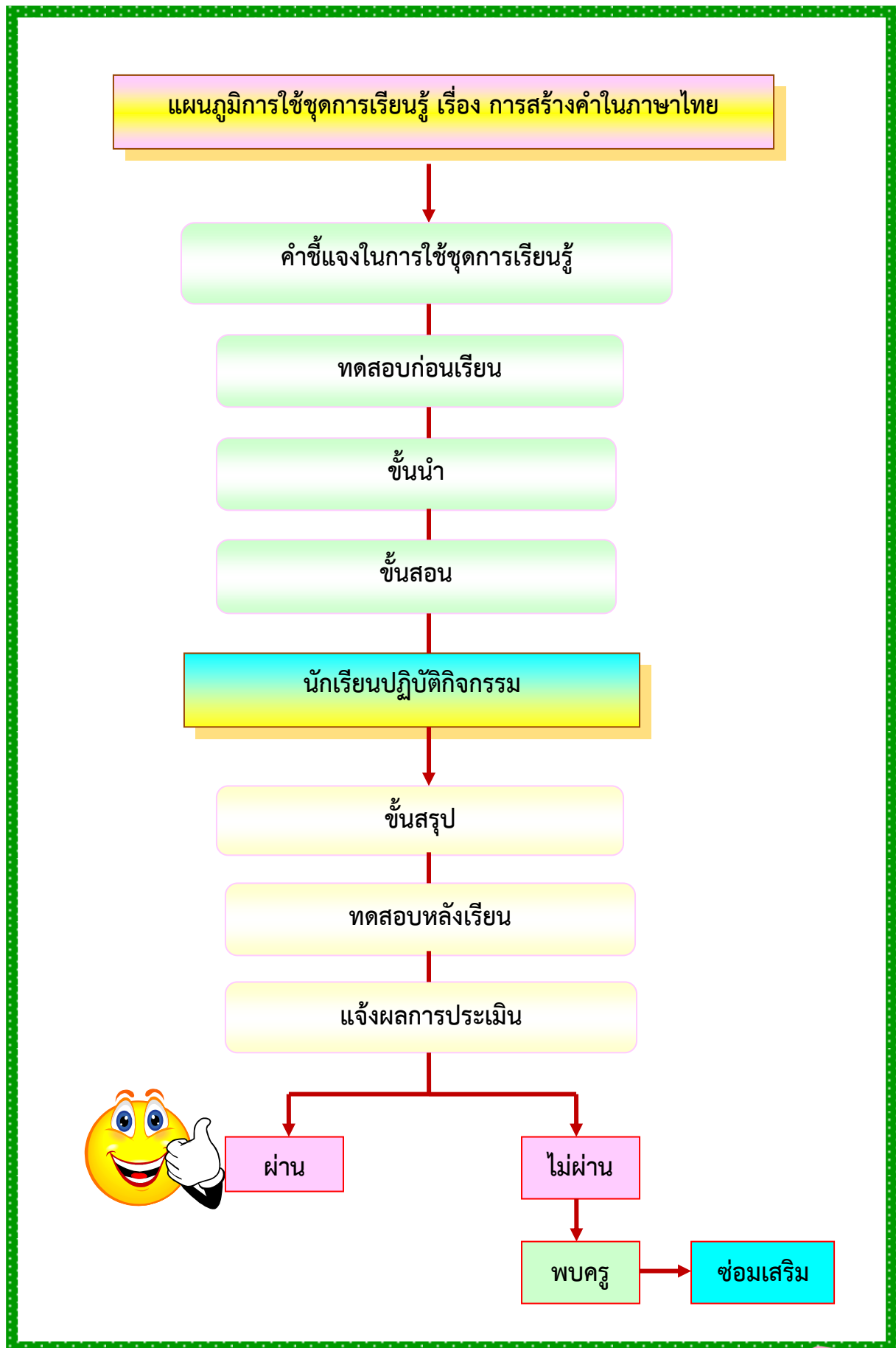
สิ่งที่ครูต้องเตรียม

๑. ครูต้องเตรียมสถานที่ (ห้องเรียน)
๒. ครูต้องเตรียมและตรวจดูว่าชุดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีบัตรต่าง ๆ ครบถ้วนทุกกิจกรรมหรือไม่
๓. แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน พร้อมเฉลย สำหรับนักเรียนทุกคน
๔. ปากกา ดินสอสี กระดาษ

สิ่งที่นักเรียนต้องเตรียม

๑. อุปกรณ์การเรียนรู้ ปากกา ดินสอ ไม้บรรทัด
๒. สมุดบันทึก

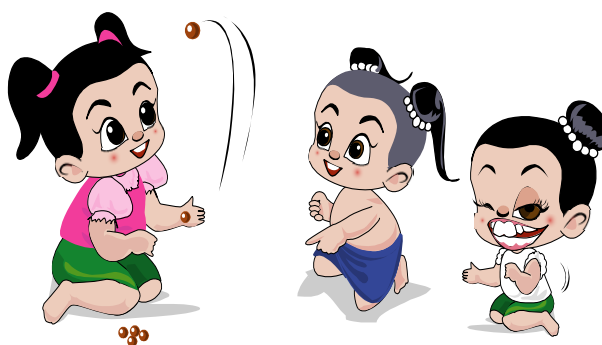

บัตรคำสั่ง

ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑. เลขานุการแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับคู่การเรียนรู้ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จากครู
๒. ให้นักเรียนแต่ละคนศึกษามาตรฐานตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ และทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ
๓. ให้นักเรียนศึกษาบัตรเนื้อหา ทำบัตรกิจกรรม ตรวจสอบผลงานที่บัตรเฉลยกิจกรรม
๔. ถ้าไม่เข้าใจให้ศึกษาจากบัตรเนื้อหาอีกครั้งหนึ่ง
๕. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน ๑๐ ข้อ

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ
ตัวชี้วัด
ม.๔-๖/๖ อธิบายและวิเคราะห์หลักการสร้างคำในภาษาไทย

สาระสำคัญ

คำสมาส เป็นวิธีสร้างคำในภาษาบาลีและสันสกฤต โดนนำคำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาประกอบกันคล้ายกับคำประสม แต่คำที่นำมาประกอบแบบคำสมาสนั้น นำมาประกอบหน้าศัพท์ การแปลคำสมาสจึงแปลจากคำหลังมาคำหน้า และคำสมาสจะต้องมาจากภาษาบาลีและสันสกฤต ๒ คำเท่านั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำสมาสและลักษณะของคำสมาสได้
๒. นักเรียนสามารถบอกวิธีการสร้างคำสมาสพร้อมยกตัวอย่างคำสมาสได้
๓. เมื่อกำหนดสถานการณ์ให้นักเรียนสามารถใช้คำสมาสได้ถูกต้อง
๔. นักเรียนสามารถแต่งประโยคที่ใช้ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ

แบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เล่มที่ ๑ เรื่อง คำสมาส

คำชี้แจง แบบทดสอบแบบปรนัย ๔ ตัวเลือก จำนวน ๑๐ ข้อ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วทำเครื่องหมาย ☒ ลงในกระดาษคำตอบ (๑๐ คะแนน)

๑. ข้อใดไม่ใช่ความหมายของคำสมาส
 - ก. เกิดจากคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป
 - ข. เป็นคำที่มาจากภาษาบาลีหรือสันสกฤต
 - ค. การแปล จะแปลจากคำหน้าไปคำหลัง
 - ง. พยางค์ท้ายของคำหน้าไม่ประวิสรรชนีย์หรือเป็นตัวการันต์
๒. ข้อใดเป็นคำสมาสทุกคำ
 - ก. วโรกาส จันทรเพ็ญ สยมภู จักรยาน
 - ข. มโนภาพ พระหัตถ์ อิศรภาพ ทรัพย์สิน
 - ค. พระชนง ประวัตินุคคล วาตภัย ขวัญหาย
 - ง. ประวัติศาสตร์ จิตรกรรม อัคริภัย สันติภาพ
๓. การแปลความหมายของคำสมาสจะแปลจากคำหลังไปคำหน้า
คำในข้อใดไม่ได้เป็นไปตามกฎข้อนี้
 - ก. เทพบุตร ทานศาลา ยุทธนาวี
 - ข. ทนต์แพทย์ อาศิรวาท สหกรณ์
 - ค. หัตถกรรม ศิลปศาสตร์ เดชานุภาพ
 - ง. ศีลธรรม ทาสกรรมกร สมณพราหมณ์

๔. ข้อความนี้มีคำสมาสกี่คำ

“ส่วนองค์นฤบาลเมื่อได้ส่งอัครราชชายา พร้อมด้วยพระปิยมหาราช กับเหล่าสตรี
ผู้ร่วมงาน คืบเข้าสู่พระนครแล้วนฤบาลก็คลาดแคล้วนิวัติ เข้าสู่บุรินทร์ด้วย ลำดับนั้น
ชาวทวยหาครทั้งหลายก็พากันมาต้อนรับพระองค์อยู่แซ่ซ้อง”

- ก. ๓ คำ
- ข. ๔ คำ
- ค. ๕ คำ
- ง. ๖ คำ

๕. ข้อใดมีคำที่ไม่ใช่คำสมาส

- ก. ศิลปกรรม ราชโอรส พระพุทธ วิทยาธร
- ข. ภาควิชา ขำนาญศิลป์ ผลผลิต เทพเจ้า
- ค. อุบัติเหตุ วรรณคดี ครุศาสตร์ สันติภาพ
- ง. กิจกรรม วัตถุประสงค์ บุตรหลาน ดาราศาสตร์

๖. “สร้างสรรค์เป็นนักศึกษาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง เขาชื่นชอบศิลปกรรมตั้งแต่เด็ก
และใฝ่ฝันที่จะเป็นจิตรกรเอกของโลก เขาจึงให้ความร่วมมือในกิจกรรมของทาง
คณะทำงาน” จากข้อความนี้ มีคำสมาสกี่คำ

- ก. ๓ คำ วิทยาลัย กิจกรรม จิตรกร
- ข. ๓ คำ ศิลปกรรม จิตรกร กิจกรรม
- ค. ๓ คำ สร้างสรรค์ นักศึกษา วิทยาลัย
- ง. ๓ คำ ศิลปกรรม นักศึกษา กิจกรรม

๗. การสร้างคำในข้อใดมีลักษณะต่างจากข้ออื่น

- ก. พลเมือง ราชวัง มหรรณพ
- ข. รัฐมนตรี เกตุมาลา ธาตุเจดีย์
- ค. สุนทรพจน์ โลกทัศน์ ทันตแพทย์
- ง. อีสรภาพ อุตสาหกรรม นิติศาสตร์

๘. ข้อใดไม่มีคำสมาส

- ก. บรรจงทรงหาพระสุคนธ์ ปรงปนเกสรสุมาลี
- ข. ยกจากพระนครจรจรัล ดำมะหงกุเรปันก็ตามมา
- ค. เบญจวรรณจับวัลย์ชาลี เหมือนวันพีเกลสามสุตามา
- ง. จากพรากจับจากจ่านรรจา เหมือนจากนางสะการะวาตี

๙. คำขวัญในข้อใดไม่มีคำสมาส

- ก. คุณค่าของมนุษย์ ดีที่สุดคือผลงาน
- ข. บ้านเมืองสะอาด ประชาชาติปลอดภัย
- ค. รักชาติ รักประชาธิปไตย ต้องออกไปเลือกตั้ง
- ง. น้ำประปามีค่าต่อชีวิต ประหยัดวันละนิด ช่วยเศรษฐกิจชาติ

๑๐. จากข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้ ข้อใดไม่มีคำสมาส

- ก. ประธานในพิธีกล่าวคาถาอัญเชิญเทวดามาชุมนุมเพื่อเป็นมงคล
- ข. ทหารเป็นผู้มีหน้าที่รบเพื่อปกป้องมาตุภูมิของตนไม่ให้ข้าศึกรุกราน
- ค. ประชาชนส่งไปรษณียบัตรทนายผลฟุตบอลยูโร ๒๐๑๒ เป็นจำนวนมาก
- ง. ชีววิทยาเป็นวิทยาศาสตร์สาขาหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของสิ่งมีชีวิต

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย

รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เล่มที่ ๑ เรื่อง คำสมาส

ชื่อ - นามสกุลชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔/..... เลขที่

ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑				
๒				
๓				
๔				
๕				
๖				
๗				
๘				
๙				
๑๐				

คะแนนเต็ม	๑๐
คะแนนได้	

ผลการประเมิน

- ☐ ดีมาก
- ☐ ดี
- ☐ พอใช้
- ☐ ปรับปรุง

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(นางศิริพร บริบูรณ์)

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนระหว่าง ๙ - ๑๐	อยู่ในเกณฑ์	ดีมาก
คะแนนระหว่าง ๗ - ๘	อยู่ในเกณฑ์	ดี
คะแนนระหว่าง ๕ - ๖	อยู่ในเกณฑ์	พอใช้
คะแนนระหว่าง ๐ - ๔	อยู่ในเกณฑ์	ปรับปรุง

บัตรเนื้อหาที่ ๑

คำสมาส เป็นวิธีสร้างคำในภาษาบาลีและสันสกฤต โดนนำคำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาประกอบกันคล้ายกับคำประสม แต่คำที่นำมาประกอบแบบคำสมาสนั้น นำมาประกอบหน้าศัพท์ การแปลคำสมาสจึงแปลจากคำหลังมาคำหน้า และคำสมาสจะต้องมาจากภาษาบาลีและสันสกฤต ๒ คำเท่านั้น ถ้ามีคำบาลี + คำไทย, คำสันสกฤต + คำเขมร ถือว่าเป็นคำประสม เช่น

ราชดำเนิน	=	คำบาลี + คำเขมร
เครื่องจักร	=	คำไทย + คำสันสกฤต

ลักษณะทั่วไปของคำสมาส

๑. เกิดจากการประสมคำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป

๒. ต้องอ่านออกเสียงต่อเนื่องระหว่างคำหน้ากับคำหลัง เช่น

ประวัติศาสตร์	อ่านว่า	ประ - หวัด - ตี - สาด, ประ - หวัด - สาด
รัฐมนตรี	อ่านว่า	รัต - ณะ - มน - ตรี
เกตุมาลา	อ่านว่า	เก - ตุ - มา - ลา, เกต - มา - ลา
ธาตุเจดีย์	อ่านว่า	ทาด - เจ - ดี
จุลสาร	อ่านว่า	จุน - ละ - สาน
เกียรติประวัติ	อ่านว่า	เกียรติ - ตี - ประ - หวัด, เกียรติ - ประ - หวัด

ยกเว้น

ชนบุรี	อ่านว่า	ทน - บุ - รี
ชลบุรี	อ่านว่า	ชน - บุ - รี
สมุทรปราการ	อ่านว่า	สะ - หุมุด - ปรา - กาน
ธาตุวิเคราะห์	อ่านว่า	ทาด - วิ - เคราะห์

แต่บางคำไม่ใช่สมาส แต่นิยมอ่านต่อเนื่องกันแบบสมาส เช่น

มูลค่า	อ่านว่า	มุน - ละ - ค่า
--------	---------	----------------

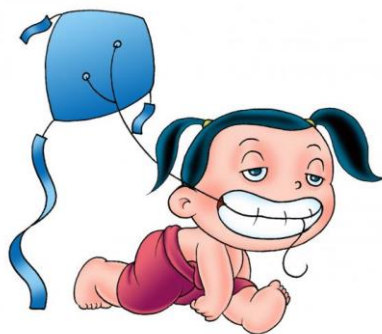
คุณค่า	อ่านว่า	คุณ - นะ - ค่า
ทุนทรัพย์	อ่านว่า	ทุน - นะ - ซัพ
พลเรือน	อ่านว่า	พน - ละ - เรือน
กรมท่า	อ่านว่า	กรม - มะ - ท่า

๓. การเรียงคำสมาส เรียงคำหลักไว้หลัง คำขยายไว้หน้า เวลาแปลความหมายต้องแปลจากหลังมาก่อน เป็นการรวมคำ ๒ คำขึ้นไป แต่เมื่อรวมแล้วมีความหมายเพียงอย่างเดียว เช่น

ทันตแพทย์	หมายถึง	หมอฟัน
ธรณีวิทยา	หมายถึง	วิชาที่ว่าด้วยประวัติและโครงสร้างของโลก
เทพบุตร	หมายถึง	ลูกของเทพ
โลกทัศน์	หมายถึง	ดูโลก
สุนทรพจน์	หมายถึง	คำกล่าวที่ไพเราะ
หัตถกรรม	หมายถึง	งานฝีมือ

๔. คำสมาสบางคำ เมื่อนำคำมาสมาสกันแล้วไม่เกิดความหมายใหม่ ใช้ความหมายของคำเดิม ถ้ามาจากคำ ๒ คำ ยังมีความหมายเป็น ๒ อย่าง แปลความหมายจากหน้าไปหลัง มีคำว่า “และ” เชื่อมความหมาย เช่น

ทาสกรรมการ	หมายถึง	ทาสและกรรมการ
บุตรภรรยา	หมายถึง	บุตรและภรรยา
ศีลธรรม	หมายถึง	ศีลและธรรม
สมณพราหมณ์	หมายถึง	นักบวชและพราหมณ์

ข้อสังเกต คำประสมและวลีซึ่งมีลักษณะคล้ายคำสมาส

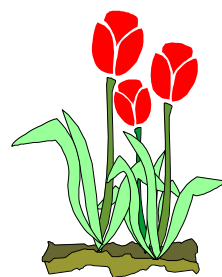
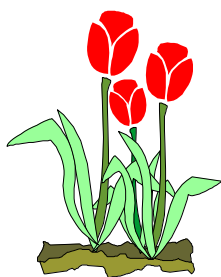
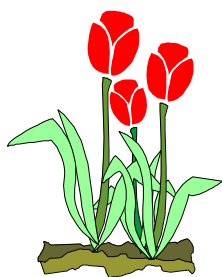
คำประสมหรือวลีบางที่มีลักษณะคล้ายคำสมาส เช่น เรียงคำขยายไว้หน้าคำตั้ง และเสียงพยัญชนะท้ายของคำขยาย มีคำ พระ ประกอบข้างหน้าหรือไม่ก็ประกอบคำขึ้นจากหน่วยคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตทั้งหมด แต่อย่างไรก็ดี คำหรือกลุ่มคำนี้ไม่จัดเป็นคำสมาส เพราะขาดคุณสมบัติสำคัญบางประการของคำสมาส คือ

๑. ไม่ใช่คำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตทั้งหมด เช่น

เทพเจ้า	เจ้า	เป็นคำไทย
ราชสำนัก	สำนัก	เป็นคำไทย
ผลไม้	ไม้	เป็นคำไทย
ราชวัง	วัง	เป็นคำไทย
พระโอรส	โอรส	เป็นคำอังกฤษ
พระสลา	สลา	เป็นคำเขมร
พลเรือน	เรือน	เป็นคำไทย
พลเมือง	เมือง	เป็นคำไทย
พระเขนย	เขนย	เป็นคำเขมร
เทวกำนิต	กำนิต	เป็นคำเขมร

๒. คำหลักอยู่หน้า ไม่ได้แปลกลับจากหลังมาหน้า เช่น การแพทย์ การยุทธ์ การกุศล คดีโลก คดีธรรม ผลบุญ ผลผลิต นายกสภา นายกสมาคม สมัยปัจจุบัน สมัยโบราณ

๓. มีคำสมาสบางคำไม่ออกเสียงสระตรงพยัญชนะท้ายของคำหน้า เช่น กิจจะลักษณะ วิวาทพระสมุทร ทรัพย์สมบัติ รสนิยม สุภาพบุรุษ สามัญศึกษา

บัตรเนื้อหาที่ ๒

วิธีการสมาสคำ

วิธีการสมาสคำบาลีสันสกฤตเข้าด้วยกัน โดยมีการเปลี่ยนแปลงคำน้อยที่สุดหรือไม่เปลี่ยนแปลง มีลักษณะดังนี้

๑. นำคำบาลีกับบาลี สันสกฤตกับสันสกฤต บาลีกับสันสกฤต และสันสกฤตกับบาลี นำมาเรียงต่อกันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง เช่น

ถาวร + วัตถุ	สมาสกันเป็น	ถาวรวัตถุ	เป็นคำบาลีกับบาลี
ฉาปน + กิจ	สมาสกันเป็น	ฉาปนกิจ	เป็นคำบาลีกับบาลี
ธรรม + จักร	สมาสกันเป็น	ธรรมจักร	เป็นคำสันสกฤตกับสันสกฤต
ทศ + พักตร์	สมาสกันเป็น	ทศพักตร์	เป็นคำสันสกฤตกับสันสกฤต
วจี + กรรม	สมาสกันเป็น	วจีกรรม	เป็นคำบาลีกับสันสกฤต
บุญ + ธรรม	สมาสกันเป็น	บุญธรรม	เป็นคำบาลีกับสันสกฤต
ไตร + จีวร	สมาสกันเป็น	ไตรจีวร	เป็นคำสันสกฤตกับบาลี
ธรรม + ปฏิบัติ	สมาสกันเป็น	ธรรมปฏิบัติ	เป็นคำสันสกฤตกับบาลี

๒. นำคำบาลีและสันสกฤต มาเรียงกันโดยมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย เช่น

๒.๑ ตัดเครื่องหมายทัณฑฆาต ของพยางค์หน้าออก เช่น

ทรัพย์ + สิทธ	เป็น	ทรัพย์สิทธิ	ไม่ใช่	ทรัพย์สิทธิ
แพทย์ + ศาสตร์	เป็น	แพทย์ศาสตร์	ไม่ใช่	แพทย์ศาสตร์
ทัศน์ + ศึกษา	เป็น	ทัศน์ศึกษา	ไม่ใช่	ทัศน์ศึกษา
แพทย์ + สมาคม	เป็น	แพทย์สมาคม	ไม่ใช่	แพทย์สมาคม

๒.๒ ตัดวิสรรชนีย์ พยางค์ท้ายของคำหน้า เช่น

กาละ + เทศะ	เป็น	กาลเทศะ	ไม่ใช่	กาละเทศะ
ธุระ + กิจ	เป็น	ธุรกิจ	ไม่ใช่	ธุระกิจ
พละ + ศึกษา	เป็น	พลศึกษา	ไม่ใช่	พละศึกษา

๓. นำคำบาลีสันสกฤตไปสมาสกับคำว่า ศาสตร์ กรรม ภาพ ภัย ดังนั้น คำบาลีและสันสกฤตที่มีคำดังกล่าวต่อท้าย จัดเป็นคำสมาสทุกคำ เช่น

ศาสตร์ เช่น เศรษฐศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ พุทธศาสตร์
 คณิตศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คีตศาสตร์
 ฯลฯ

กรรม เช่น กิจกรรม กายกรรม คหกรรม วิศวกรรม จิตรกรรม ผลิตกรรม
 อุตสาหกรรม วจิกรรม มหกรรม ผลกรรม คุรุกรรม บุญกรรม
 ฆาตกรรม ธรรมกรรม ฯลฯ

ภาพ เช่น อีศรภาพ ทศนียภาพ กายภาพ สุนทรียภาพ ชีวภาพ
 นิตยภาพ
 มรณภาพ สุขภาพ สันติภาพ พุพพลภาพ เสรีภาพ ฯลฯ

ภัย เช่น วาตภัย โจรภัย อัคคีภัย อุทกภัย มหันตภัย ฯลฯ

๔. คำบาลีสันสกฤต ซึ่งมีคำ **พระ** ที่แผลงมาจาก **วร** ประกอบข้างหน้าจัดเป็นคำสมาส แม้คำว่า พระ จะประวิสรรชนีย์ เช่น พระกรรม พระคทา พระจันทร์ พระฉวี พระบาท พระขรรค์ พระหัตถ์ พระเนตร พระกร พระญาติ พระโอรส พระธิดา พระองค์ พระสุนิสา พระภูษา พระมालา พระสุคนธ์ เป็นต้น

๕. เรียงคำหลักไว้หลังคำขยาย เมื่อแปลจะแปลจากคำหลังไปคำหน้า เช่น

คำสมาส	คำขยาย	คำหลัก	ความหมาย
ราชการ	ราช (พระเจ้าแผ่นดิน)	การ (งาน)	งานของพระเจ้าแผ่นดิน
เทวบัญชา	เทว (เทวดา)	บัญชา (คำสั่ง)	คำสั่งของเทวดา
วีรบุรุษ	วีร (กล้า)	บุรุษ	บุรุษผู้กล้า
พุทธศาสนา	พุทธ (พระพุทธเจ้า)	ศาสนา	ศาสนาของพระพุทธเจ้า
วรรณคดี	วรรณ (หนังสือ)	คดี (เรื่อง)	เรื่องของหนังสือ

๖. คำบาลีสันสกฤตที่มีคำอุปสรรคนำหน้าถือว่าเป็นคำสมาส

อุปสรรค	ความหมาย	ตัวอย่างคำสมาส
สุ (โส สุว เสาว สร)	ดี งาม ง่าย	สุภาพ โสภาค สุคนธ์ เสาวคนธ์
ทุ (ทร ทูร)	ชั่ว ยาก	ทุศีล ทรพิช ทูรชน ทูรกันดาร ทรชาติ
นิร (นฤ เนร)	ไม่มี	นิรชน นิรทุกข์ นฤมล นิรภัย เนรคุณ
สั (ง ญ ณ น ม)	ร่วม เอง พร้อม ดี	สัจจร สงเคราะห์ สังวาส สันฐาน
วิ (พิ)	วิเศษ ต่าง แจ้ง	วิจิตร พิจิตร วิพิธ วิมุข พิมุข
อภิ (บางครั้งลด อ)	ยิ่งใหญ่ เฉพาะ	อภิมรย์ ภิมรย์ อภิปราย ภิปราย
อติ (อดิ)	ยิ่ง เกิน ล่วง	อติเรก อติศัย อติศัย อติเทพ อติเทพ
อธิ (อธย)	ยิ่งใหญ่	อธิบดี อธิกมาส อธิยาศัย อธิการ อธิवास
อนู (บางครั้งลด อ)	น้อย ภายหลัง ตาม	อนุชน อนูญาติ อนุภรรยา อนุการ
อว (โอ)	ลงต่ำ	อวมงคล โอภาส โอวาท อวชาติ

ประโยชน์ของคำสมาส

๑. เป็นความเจริญทางด้านภาษาเมื่อต้องการใช้คำให้สละสลวย ก็นำคำขึ้นใหม่ให้พอใช้
๒. เป็นประโยชน์ในการแต่งคำประพันธ์ ประเภทโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน เพื่อให้เข้าตามลักษณะบังคับของคำประพันธ์ชนิดนั้น ๆ
๓. เพื่อให้อ่านเขียนได้ถูกต้อง คือ อ่านต่อเนื่องกัน และเขียนได้ถูกต้องตามหลักคำสมาสที่อ่านและออกเสียงสระอะโดยไม่ต้องประวิสรรชนีย์

ตัวอย่างคำสมาส

ธุรกิจ	กิจกรรม	กรรมกร	ชั้นทสี่มา	คหกรรม
เอกภพ	ภาพทวีป	สุนทรพจน์	พุทธบูชา	บุปผชาติ
ประณตศึกษา	ราชทัณฑ์	มหาราช	ฉันทลักษณ์	พุทธธรรม
วรรณคดี	อิทธิพล	มาฆบูชา	มัจจุราช	วิทยฐานะ
วรรณกรรม	สัมมาอาชีพ	หัตถศึกษา	ยุทธวิธี	วาทภัย
อุตสาหกรรมการ	สังฆราช	รัตติกาล	มัธยมศึกษา	สุขภาพ
อธิการบดี	ดาราศาสตร์	ทูลภิกษย์	สุคนธรส	วิสาขบูชา
บุตรทาน	สมณพราหมณ์	สังฆเภท	อินทธนู	ฤทธิเดช
แพทยศาสตร์	ปัญญาชน	วัตรธรรม	มหานิกาย	มนุษย์สัมพันธ์
วิทยาธร	วิภูสงสาร	สารัตถศึกษา	พัสดุภัณฑ์	เวชกรรม
เวทมนตร์	ไตรทวาร	อัศคิภย์	อุดมคติ	เอกชน
ปฐมนิเทศ	อุดมศึกษา	ศิลปกรรม	ภูมิศาสตร์	รัฐศาสตร์
ปัจฉิมนิเทศ	ราชโอรส	ราชอุบาย	บุตรทารก	ทาสกรรมกร
พระหัตถ์	พระสงฆ์	พระพุทธ	อุดมการณ์	วิทยาศาสตร์
กายภาพ	กายกรรม	อุทกภัย	อุบัติเหตุ	เกษตรกรรม
ครุศาสตร์	ชีววิทยา	มหกรรม	ทัศนศึกษา	มหาภัย
อุบัติเหตุ	มูลศึกษา	สันติภาพ	มหานคร	จดุปัจจัย

บัตรกิจกรรมที่ ๑

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้องและทำเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อความที่ผิด
(๑๐ คะแนน)

- ๑. คำสมาสเกิดจากคำบาลี สันสกฤตเท่านั้น
- ๒. คำสมาสเกิดจากคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป
- ๓. คำสมาสพยางค์ท้ายของคำหน้าไม่ประวิสรรชนีย์ หรือเป็นตัวการันต์
- ๔. การแปลความหมายคำสมาสจะแปลจากคำหลังไปคำหน้า
- ๕. การอ่านคำสมาสต้องอ่านออกเสียงต่อเนื่องกัน
- ๖. เทพบุตร เป็นคำสมาสที่เรียงคำหลักไว้หลัง คำขยายไว้หน้า
- ๗. เมรุมาศ เป็นคำสมาสเพราะเป็นคำไทย + เขมร
- ๘. คำว่า “ผลไม้” ไม่ใช่คำสมาส
- ๙. ชลบุรี ไม่ใช่คำสมาส เพราะไม่ได้อ่านออกเสียงต่อเนื่อง
- ๑๐. คำที่มี “พระ” นำหน้าคำบาลีสันสกฤตจัดเป็นคำสมาส

บัตรกิจกรรมที่ ๒

คำชี้แจง เขียนคำอ่านของคำสมาสต่อไปนี้ให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

๑. นามธรรม	อ่านว่า
๒. เกษตรกรรม	อ่านว่า
๓. สมรรถภาพ	อ่านว่า
๔. ศีลธรรม	อ่านว่า
๕. แพทยศาสตร์	อ่านว่า
๖. สุนทรพจน์	อ่านว่า
๗. ชาตภูมิ	อ่านว่า
๘. อุณหภูมิ	อ่านว่า
๙. ประวัติศาสตร์	อ่านว่า
๑๐. สมานฉันท์	อ่านว่า

บัตรกิจกรรมที่ ๓

คำชี้แจง แยกคำสมาสที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

ข้อที่	คำสมาส	แยกคำสมาส
ตัวอย่าง	วัฒนธรรม	วัฒน + ธรรม
๑	อิสราภาพ	
๒	ทัศนฆาต	
๓	ราชการ	
๔	ประวัติศาสตร์	
๕	กาลเทศะ	
๖	แพทยศาสตร์	
๗	สาธารณกุศล	
๘	ยุทธวิธี	
๙	มนุษยชาติ	
๑๐	อุทกภัย	

บัตรกิจกรรมที่ ๔

คำชี้แจง ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ตัวเลือกที่เป็นคำสมาสให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

ตัวอย่าง

ก. วิทยาลัย ข. สงสาร ~~ค. สิทธิบัตร~~ ง. อภิบาล

๑

ก. ชุรักิจ

ข. อ่อนหวาน

ค. ราชวัง

ง. ธันวาคม

๒

ก. ดาวเหนือ

ข. ตื่นเต้น

ค. ฤกษ์บน

ง. สุนทรียภาพ

๓

ก. อุบาย

ข. หัตถกรรม

ค. ตรากตรำ

ง. สมาคม

๔

ก. ไส่เลี้ย

ข. นักปราชญ์

ค. วาตภัย

ง. จราจร

๕

ก. ทรัพย์สมบัติ

ข. วิบากกรรม

ค. สุโขทัย

ง. อนเนก

๖

ก. เคมีภัณฑ์

ข. ปราดเปรื่อง

ค. สังสรรค์

ง. วีรบุรุษ

๗

ก. ยานพาหนะ

ข. สหประชาชาติ

ค. คชสาร

ง. คร่ำครวญ

๘

ก. ดาราศาสตร์

ข. บาดทะยัก

ค. เทพเจ้า

ง. ธนาคาร

๙

ก. ซากศพ

ข. ทศวรรษ

ค. ทุนทรัพย์

ง. นโยบาย

๑๐

ก. ศิลปกรรม

ข. นัยน์ตา

ค. ราชวัง

ง. อมรินทร์

บัตรกิจกรรมที่ ๕

คำชี้แจง แยกคำสมาสตามวิธีสมาสคำ โดยใช้ตัวเลือก ก - ฉ ให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

- ก. นำคำบาลีกับบาลี สันสกฤตกับสันสกฤต บาลีกับสันสกฤต และสันสกฤตกับบาลี นำมาเรียงต่อกันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง
- ข. นำคำบาลีและสันสกฤต มาเรียงกันโดยมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย ตัดเครื่องหมายทัณฑฆาต ของพยางค์หน้าออก ตัดวิสรรชนีย์ พยางค์ท้ายของคำหน้า
- ค. นำคำบาลีสันสกฤตไปสมาสกับคำว่า ศาสตร์ กรรม ภาพ ภัย
- ง. คำบาลีสันสกฤต ซึ่งมีคำ **พระ** ที่แผลงมาจาก **วร** ประกอบข้างหน้า
- จ. เรียงคำหลักไว้หลังคำขยาย เมื่อแปลจะแปลจากคำหลังไปคำหน้า
- ฉ. คำบาลีสันสกฤตที่มีคำอุปสรรคนำหน้า

ข้อที่	คำสมาส	วิธีการสมาสคำ
ตัวอย่าง	ทรัพย์สิทธิ	
๑	พระภุชา	
๒	วรรณคดี	
๓	พลศึกษา	
๔	ไตรจีวร	
๕	อัคคีภัย	
๖	อดีตัย	
๗	พระเนตร	
๘	รัฐศาสตร์	
๙	ทัศนศึกษา	
๑๐	นิรทุกข์	

บัตรกิจกรรมที่ ๖

คำชี้แจง เติมคำลงในช่องว่างให้เป็นคำสมาสแล้วนำคำไปแต่งประโยคให้ได้ใจความสมบูรณ์
(๑๐ คะแนน)

๑. ราช.....	๖.บุรุษ
๒. โลก.....	๗.กรรม
๓. สถาน.....	๘.คติ
๔. สันติ.....	๙.นิยม
๕. คุณ.....	๑๐.ศัพท์

ข้อที่	คำสมาส	แต่งประโยค
๑		
๒		
๓		
๔		
๕		
๖		
๗		
๘		
๙		
๑๐		

บัตรกิจกรรมที่ ๗

คำชี้แจง อ่านข้อความที่กำหนดให้ มีคำสมาสที่คำและนำคำสมาสใส่ในช่องว่างให้ถูกต้อง
(๑๐ คะแนน)

ข้อความที่ ๑

“ขอพระมหากษัตริย์คุณบุญญาธิการ จงชักนำให้เกิดความสามัคคีธรรม
ในหมู่คนไทย อย่าได้รู้ราวีราน ให้ทุกฝ่ายมีใจสมัคสมานเป็นอันหนึ่งอันเดียว
เกลี้ยกล่อมเป็นพลังอันอุดมยิ่งใหญ่ว่าประกอบกิจการนิยนาไทยให้วัฒนายั่งยืน
ประสบแต่สิ่งสุกสวัสดิ์ตลอดจิรัฏฐิติกาล”

ข้อความที่ ๒

“ส่วนองค์นฤบาลเมื่อได้ส่งอัครราชชายา พร้อมด้วยพระปิยมหาร
กับเหล่าสตรีผู้ปฏิบัติงานคืนเข้าสู่พระนครแล้วนฤปาก็คลาดแคล้วนิวัติ เข้าสู่บุรินทร์ด้วย
ลำดับนั้นชาวทวยนาครทั้งหลายก็พากันมาต้อนรับพระองค์อยู่แซ่ซ้อง”

ข้อความที่ ๑		ข้อความที่ ๒	
คำที่	คำสมาส	คำที่	คำสมาส
๑		๑	
๒		๒	
๓		๓	
๔		๔	
๕		๕	

บัตรกิจกรรมที่ ๘

คำชี้แจง ชิดเส้นใต้คำสมาสจากข้อความที่กำหนดให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

ข้อที่	ประโยค	คำสมาส
๑	ภารกิจของกองทัพในการต่อต้านการก่อการร้ายไม่ใช่เรื่องใหญ่	
๒	เราควรเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมเก่าที่ไม่เหมาะสม	
๓	เราต้องวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ	
๔	ทุกคนต้องช่วยกันรักษาสันติภาพของโลกไว้	
๕	ทันตแพทย์แนะนำให้แปรงฟันอย่างน้อยวันละ ๒ ครั้ง	
๖	โรงงานอุตสาหกรรมไม่ควรปล่อยของเสียลงแม่น้ำ	
๗	วันที่ ๕ พฤษภาคมของทุกปีเป็นวันฉัตรมงคล	
๘	ปีนี้ประเทศไทยประสบปัญหาภัยคุกคามอย่างรุนแรง	
๙	นักเรียนร่วมชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตย	
๑๐	มหาวิทยาลัยจะต้องมีเสรีภาพในเรื่องหลักสูตรที่จะเปิด	

แบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เล่มที่ ๑ เรื่อง คำสมาส

๑. คำขวัญในข้อใดไม่มีคำสมาส
 - ก. คุณค่าของมนุษย์ ดีที่สุดคือผลงาน
 - ข. บ้านเมืองสะอาด ประชาชาติปลอดภัย
 - ค. รักชาติ รักประชาธิปไตย ต้องออกไปเลือกตั้ง
 - ง. น้ำประปามีค่าต่อชีวิต ประหยัดวันละนิด ช่วยเศรษฐกิจชาติ
๒. ข้อใดมีคำที่ไม่มีคำสมาส
 - ก. ศิลปกรรม ราชโอรส พระพุทธ วิทยาธร
 - ข. ภาควิชา ชำนาญศิลป์ ผลผลิต เทพเจ้า
 - ค. อุบัติเหตุ วรรณคดี ครุศาสตร์ สันติภาพ
 - ง. กิจกรรม วัตถุประสงค์ บุตรหลาน ดาราศาสตร์
๓. การแปลความหมายของคำสมาสจะแปลจากคำหลังไปคำหน้า
คำในข้อใดไม่ได้เป็นไปตามกฎข้อนี้
 - ก. เทพบุตร ทานศาลา ยุทธนาวี
 - ข. ทันตแพทย์ อาศิรวาท สหกรณ์
 - ค. หัตถกรรม ศิลปศาสตร์ เดชานุภาพ
 - ง. ศีลธรรม ทาสกรรมกร สมณพราหมณ์

๔. ข้อความนี้มีคำสมาสกี่คำ

“ส่วนองค์นฤบาลเมื่อได้ส่งอัครราชชายา พร้อมด้วยพระปิยมหาราช กับเหล่าสตรี
ผู้อยู่งาน ค็นเข้าสู่พระนครแล้วนฤบาลก็คลาดแคล้วนิติ เข้าสู่บุรินทร์ด้วย ลำดับนั้น
ชาวทวยนาครทั้งหลายก็พากันมาต้อนรับพระองค์อยู่แซ่ซ้อง”

- ก. ๓ คำ
- ข. ๔ คำ
- ค. ๕ คำ
- ง. ๖ คำ

๕. ข้อใดไม่ใช่ความหมายของคำสมาส

- ก. เกิดจากคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป
- ข. เป็นคำที่มาจากภาษาบาลีหรือสันสกฤต
- ค. การแปล โดยจะแปลจากคำหน้าไปคำหลัง
- ง. พยางค์ท้ายของคำหน้าไม่ประวิสรรชนีย์หรือเป็นตัวการันต์

๖. “สร้างสรรค์เป็นนักศึกษาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง เขาชื่นชอบศิลปกรรมตั้งแต่เด็ก
และใฝ่ฝันที่จะเป็นจิตรกรเอกของโลก เขาจึงให้ความร่วมมือในกิจกรรมของทาง
คณะทำงาน” จากข้อความนี้ มีคำสมาสกี่คำ

- ก. ๓ คำ วิทยาลัย กิจกรรม จิตรกร
- ข. ๓ คำ ศิลปกรรม จิตรกร กิจกรรม
- ค. ๓ คำ สร้างสรรค์ นักศึกษา วิทยาลัย
- ง. ๓ คำ ศิลปกรรม นักศึกษา กิจกรรม

๗. การสร้างคำในข้อใดมีลักษณะต่างจากข้ออื่น

- ก. พลเมือง ราชวัง มหรรณพ
- ข. รัฐมนตรี เกตุมาลา ธาตุเจดีย์
- ค. สุนทรพจน์ โลกทัศน์ ทันตแพทย์
- ง. อีสราภาพ อุตสาหกรรม นิติศาสตร์

๘. ข้อใดไม่มีคำสมาส

- ก. บรรจงทรงทาพระสุคันธ์ ปรงปนเกสรสุมาลี
- ข. ยกจากพระนครจรจรลี ดำมะหงงกูเรปันก็ตามมา
- ค. เบญจวรรณจับวัลย์ชาลี เหมือนวันพีเกลสามสุตามา
- ง. จากพราภจับจากจ่านรรจา เหมือนจากนางสะการะวาดี

๙. ข้อใดเป็นคำสมาสทุกคำ

- ก. วโรกาส จันทรเพ็ญ สยมภู จักรยาน
- ข. มโนภาพ พระหัตถ์ อิศรภาพ ทรัพย์สิน
- ค. พระชนง ประวัติบุคคล วาตภัย ขวัญหาย
- ง. ประวัติศาสตร์ จิตรกรรม อัครภัย สันติภาพ

๑๐. จากข้อความที่กำหนดให้ต่อไปนี้ ข้อใดไม่มีคำสมาส

- ก. ประธานในพิธีกล่าวคาถาอัญเชิญเทวดามาชุมนุมเพื่อเป็นมงคล
- ข. ทหารเป็นผู้มีหน้าที่รบเพื่อปกป้องมาตุภูมิของตนไม่ให้ข้าศึกบุกรุก
- ค. ประชาชนส่งไปรษณียบัตรทนายผลฟุตบอลยูโร ๒๐๑๒ เป็นจำนวนมาก
- ง. ชีววิทยาเป็นวิทยาศาสตร์สาขาหนึ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของสิ่งมีชีวิต

กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน
 เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย
 รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 เล่มที่ ๑ เรื่อง คำสมาส

ชื่อ - นามสกุลชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔/..... เลขที่

ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑				
๒				
๓				
๔				
๕				
๖				
๗				
๘				
๙				
๑๐				

คะแนนเต็ม	๑๐
คะแนนได้	

ผลการประเมิน

- ☐ ดีมาก
☐ ดี
☐ พอใช้
☐ ปรับปรุง

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(นางศิริพร บริบูรณ์)

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนระหว่าง ๙ - ๑๐	อยู่ในเกณฑ์	ดีมาก
คะแนนระหว่าง ๗ - ๘	อยู่ในเกณฑ์	ดี
คะแนนระหว่าง ๕ - ๖	อยู่ในเกณฑ์	พอใช้
คะแนนระหว่าง ๐ - ๔	อยู่ในเกณฑ์	ปรับปรุง

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เล่มที่ ๑ เรื่อง คำสมาส

-
๑. ค
 ๒. ง
 ๓. ง
 ๔. ค
 ๕. ข
 ๖. ข
 ๗. ก
 ๘. ง
 ๙. ก
 ๑๐. ก

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เล่มที่ ๑ เรื่อง คำสมาส

-
๑. ก
 ๒. ข
 ๓. ง
 ๔. ค
 ๕. ค
 ๖. ข
 ๗. ก
 ๘. ง
 ๙. ง
 ๑๐. ก

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๑

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้องและทำเครื่องหมาย ✕ หน้าข้อความที่ผิด
(๑๐ คะแนน)

-๑. คำสมาสเกิดจากคำบาลี สันสกฤตเท่านั้น ✓
-๒. คำสมาสเกิดจากคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป ✓
-๓. คำสมาสพยางค์ท้ายของคำหน้าไม่ประวิสรรชนีย์ หรือเป็นตัวการันต์ ✓
-๔. การแปลความหมายคำสมาสโดยมากแปลจากคำหลังไปคำหน้า ✕
-๕. การอ่านคำสมาสต้องอ่านออกเสียงต่อเนื่องกัน ✕
-๖. เทพบุตร เป็นคำสมาสที่เรียงคำหลังไว้หลัง คำขยายไว้หน้า ✓
-๗. เมรุมาศ เป็นคำสมาสเพราะเป็นคำไทย + เขมร ✕
-๘. คำว่า “ผลไม้” ไม่ใช่คำสมาส ✓
-๙. ชลบุรี ไม่ใช่คำสมาส เพราะไม่ได้อ่านออกเสียงต่อเนื่อง ✕
-๑๐. คำที่มี “พระ” นำหน้าคำบาลีสันสกฤตจัดเป็นคำสมาส ✓

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๒

คำชี้แจง เขียนคำอ่านของคำสมาสต่อไปนี้ให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

๑. นามธรรม	อ่านว่า	นาม - มะ - ทำ
๒. เกษตรกรรม	อ่านว่า	กะ - เสด - ตระ - กำ
๓. สมรรถภาพ	อ่านว่า	สะ - หมัด - ละ - พาบ
	อ่านว่า	สะ - มัด - ละ - พาบ
๔. ศีลธรรม	อ่านว่า	สীন - ละ - ทำ, สীন - ทำ
๕. แพทยศาสตร์	อ่านว่า	แพด - ทะ - ยะ - สาด
	อ่านว่า	แพด - สาด
๖. สุนทรพจน์	อ่านว่า	สุน - ทอน - ระ - พด
	อ่านว่า	สุน - ทอ - ระ - พด
๗. ชาติภูมิ	อ่านว่า	ชาติ - ดี - พุม
๘. อุณภูมิ	อ่านว่า	อุณ - ทะ - พุม
๙. ประวัติศาสตร์	อ่านว่า	ประ - หวัด - สาด
	อ่านว่า	ประ - หวัด - ดี - สาด
๑๐. สมานฉันท์	อ่านว่า	สะ - มา - นะ - ฉั่น
	อ่านว่า	สะ - หมาน - นะ - ฉั่น

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๓

คำชี้แจง แยกคำสมาสที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

ข้อที่	คำสมาส	แยกคำสมาส
ตัวอย่าง	วัฒนธรรม	วัฒนธรรม + ธรรม
๑	อิสราภาพ	อิสระ + ภาพ
๒	ทัศนฆาต	ทัศน์ + ฆาต
๓	ราชการ	ราช + การ
๔	ประวัติศาสตร์	ประวัติ + ศาสตร์
๕	กาลเทศะ	กาละ + เทศะ
๖	แพทยศาสตร์	แพทย์ + ศาสตร์
๗	สาธารณกุศล	สาธารณะ + กุศล
๘	ยุทธวิธี	ยุทธ์ + วิธี
๙	มนุษยชาติ	มนุษย์ + ชาติ
๑๐	อุทกภัย	อุทก + ภัย

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๔

คำชี้แจง ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ตัวเลือกที่เป็นคำสมาสให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

ตัวอย่าง

ข. วิทยาลัย ข. สงสาร ~~ค. สิทธิบัตร~~ ง. อภิบาล

๑

ก. ราชวัง ข. อ่อนหวาน ~~ค. ชูรัก~~ ง. ธันวาคม

๒

ก. ดาวเหนือ ข. ตื่นเต้น ค. ฤกษ์บน ~~ง. สุนทรียภาพ~~

๓

ก. อุบาย ~~ข. หัตถกรรม~~ ค. ตรากตรำ ง. สมาคม

๔

ก. ไส่เลื้อย ข. นักปราชญ์ ~~ค. วาตภัย~~ ง. จราจร

๕

ก. ทรัพย์สมบัติ ~~ข. วิบากกรรม~~ ค. สุโขทัย ง. อนเนก

๖

ก. เคมีภัณฑ์ ข. ปราดเปรื่อง ค. สังสรรค์ ~~ง. วีรบุรุษ~~

๗

ก. ยานพาหนะ ~~ข. สหประชาชาติ~~ ค. คชสาร ง. คร่ำครวญ

๘

~~ก. ดาราศาสตร์~~ ข. บาดทะยัก ค. เทพเจ้า ง. ธนาคาร

๙

ก. ชากศพ ~~ข. ทศวรรษ~~ ค. ทุนทรัพย์ ง. นโยบาย

๑๐

~~ก. ศิลปกรรม~~ ข. นัยน์ตา ค. ราชวัง ง. อมรินทร์

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๕

คำชี้แจง แยกคำสมาสตามวิธีสมาสคำ โดยใช้ตัวเลือก ก - ฉ ให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

- ก. นำคำบาลีกับบาลี สันสกฤตกับสันสกฤต บาลีกับสันสกฤต และสันสกฤตกับบาลี นำมาเรียงต่อกันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง
- ข. นำคำบาลีและสันสกฤต มาเรียงกันโดยมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย ตัดเครื่องหมายทัณฑฆาต ของพยางค์หน้าออก ตัดวิสรรชนีย์ พยางค์ท้ายของคำหน้า
- ค. นำคำบาลีสันสกฤตไปสมาสกับคำว่า ศาสตร์ กรรม ภาพ ภัย
- ง. คำบาลีสันสกฤต ซึ่งมีคำ **พระ** ที่แผลงมาจาก **วร** ประกอบข้างหน้า
- จ. เรียงคำหลักไว้หลังคำขยาย เมื่อแปลจะแปลจากคำหลังไปคำหน้า
- ฉ. คำบาลีสันสกฤตที่มีคำอุปสรรคนำหน้า

ข้อที่	คำสมาส	วิธีการสมาสคำ
ตัวอย่าง	ทรัพย์สิทธิ	ข
๑	พระภุษา	ง
๒	วรรณคดี	จ
๓	พลศึกษา	ข
๔	ไตรจีวร	ก
๕	อัคคีภัย	ค
๖	อดีตัย	ฉ
๗	พระเนตร	ง
๘	รัฐศาสตร์	ค
๙	ทัศนศึกษา	ข
๑๐	นิรทุกข์	ฉ

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๖

คำชี้แจง เติมคำลงในช่องว่างให้เป็นคำสมาสแล้วนำคำไปแต่งประโยคให้ได้ใจความสมบูรณ์
(๑๐ คะแนน)

๑. ราช.....การ	๖.สุภาพ.....บุรุษ
๒. วรรณ.....กรรม	๗.กิจ.....กรรม
๓. สถาน.....การณั	๘.อุดม.....คติ
๔. สันติ.....ภาพ	๙.สมัย.....นิยม
๕. คุณ.....ภาพ	๑๐.ประวัติ.....ศาสตร์

ข้อที่	คำสมาส	แต่งประโยค
๑	ราชการ	พ่อของฉันไปราชการที่ต่างจังหวัด
๒	วรรณกรรม	คุณครูชอบอ่านวรรณกรรมของกฤษณา อโศกสิน
๓	สถานการณ์	สถานการณ์เหตุวาระระเบิดทางภาคใต้ยังไม่มีกลุ่มใดออกมายอมรับ
๔	สันติภาพ	ทั่วโลกต้องการสันติภาพเพื่อความสงบสุข
๕	คุณภาพ	บริษัทนี้ผลิตเสื้อและกางเกงที่ได้คุณภาพ
๖	สุภาพบุรุษ	ดาราชายในดวงใจฉันเป็นสุภาพบุรุษทั้งในจอและนอกจอ
๗	กิจกรรม	โรงเรียนจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวง
๘	อุดมคติ	ผู้หญิงในอุดมคติของผมน่าจะเป็นคนมีความรู้ความสามารถ
๙	สมัยนิยม	ผู้หญิงไทยแต่ตัวตามสมัยนิยมกันมากขึ้น
๑๐	ประวัติศาสตร์	พรรคการเมืองอเมริกันมีประวัติศาสตร์ยาวนานไม่แพ้พรรคการเมืองในยุโรป

อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน พิจารณาจากคำตอบของผู้เรียน

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๗

คำชี้แจง อ่านข้อความที่กำหนดให้ มีคำสมาสที่คำและนำคำสมาสใส่ในช่องว่างให้ถูกต้อง
(๑๐ คะแนน)

ข้อความที่ ๑

“ขอพระมหากษัตริย์คุณบุญญาธิการ จงชักนำให้เกิดความสามัคคีธรรม
ในหมู่คนไทย อย่าได้รู้ราวราน ให้ทุกฝ่ายมีใจสมัครสมานเป็นอันหนึ่งอันเดียว
เกลียวกลมเป็นพลังอันอุดมยิ่งใหญ่ที่ประกอบกิจการนี้ชาวไทยให้วัฒนายั่งยืน
ประสบแต่สิ่งสุกสวัสดิ์ตลอดจิรัฏฐิติกาล”

ข้อความที่ ๒

“ส่วนองค์อุปบาลเมื่อได้ส่งอัครราชชายา พร้อมด้วยพระปิยกุมาร
กับเหล่าสตรีผู้ปฏิบัติงานคืนเข้าสู่พระนครแล้วณฤกษ์ก็คลาดแคล้วนิวัติ เข้าสู่บุรินทร์
ด้วยลำดับนั้นชาวทวยนาครทั้งหลายก็พากันมาต้อนรับพระองค์อยู่แช่ซ้อง”

ข้อความที่ ๑		ข้อความที่ ๒	
คำที่	คำสมาส	คำที่	คำสมาส
๑	มหากษัตริย์คุณ	๑	อัครราชชายา
๒	บุญญาธิการ	๒	พระปิยกุมาร
๓	สามัคคีธรรม	๓	พระนคร
๔	สุกสวัสดิ์	๔	บุรินทร์
๕	จิรัฏฐิติกาล	๕	พระองค์

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๘

คำชี้แจง ขีดเส้นใต้คำสมาสจากข้อความที่กำหนดให้ถูกต้อง (๑๐ คะแนน)

ข้อที่	ประโยค	คำสมาส
๑	 ภารกิจของกองทัพในการต่อต้านการก่อการร้ายไม่ใช่เรื่องใหญ่	ภารกิจ
๒	เราควรเปลี่ยนแปลง..... ทัศนคติและค่านิยมเก่าที่ไม่เหมาะสม	ทัศนคติ
๓	เราต้องวางแผนพัฒนา..... เศรษฐกิจสังคม และการเมืองของประเทศ	เศรษฐกิจ
๔	ทุกคนต้องช่วยกันรักษา..... สันติภาพของโลกไว้	สันติภาพ
๕	 ทันตแพทย์แนะนำให้แปรงฟันอย่างน้อยวันละ ๒ ครั้ง	ทันตแพทย์
๖	โรงงาน..... อุตสาหกรรมไม่ควรปล่อยของเสียลงแม่น้ำ	อุตสาหกรรม
๗	วันที่ ๕ พฤษภาคมของทุกปีเป็นวัน..... ฉัตรมงคล	พฤษภาคม ฉัตรมงคล
๘	ปีนี้ประเทศไทยประสบปัญหา..... วาตภัยค่อนข้างรุนแรง	วาตภัย
๙	นักเรียนร่วมชุมนุมเรียกร้อง..... ประชาธิปไตย	ประชาธิปไตย
๑๐	 มหาวิทยาลัยจะต้องมี..... เสรีภาพในเรื่องหลักสูตรที่จะเปิด	มหาวิทยาลัย เสรีภาพ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (๒๕๕๓). **หลักภาษาไทย เล่ม ๓**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๑). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**.
กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กำชัย ทองหล่อ. (๒๕๕๒). **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- จงจิต นิมนานรเทพ. (๒๕๕๑). **การใช้ภาษาไทย (ฉบับสมบูรณ์)**. กรุงเทพฯ : เดอะบุคส์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (๒๕๕๒). **๘๐ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**.
กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น.
- เชษฐ ชื่นสกุลดี. (๒๕๕๒). **คู่มือเตรียมสอบ o-net ม.๓ ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : พ.ศ.พัฒนา.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และคณะ. (๒๕๕๓). **หนังสือเรียนภาษาไทย ม.๕**. พิมพ์ครั้งที่ ๔.
กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- นาวิณี หลำประเสริฐ และคณะ. (๒๕๕๓). **หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕**.
กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- เพลินใจ พงกษชาติรัตน์ และนันทพงศ์ พงกษชาติรัตน์. (๒๕๕๑). **คู่มือช่วยสอบ ภาษาไทย
วรรณคดีวิจักษ์และหลักภาษาไทย - กระบวนการพัฒนาเพื่อการสื่อสาร**. นนทบุรี : ธรรมบัณฑิต.
- ภาสกร เกิดอ่อน และคณะ. (๒๕๕๒). **หนังสือเรียนวิชาพื้นฐานภาษาไทย หลักภาษาและ
การใช้ภาษา ม.๔**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ : เจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๑). **อ่านอย่างไรเขียนอย่างไร**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๘. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
_____. (๒๕๕๖). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔**. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- เริงชัย ทองหล่อ. (๒๕๕๖). **หลักภาษาไทย ฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพฯ : ไฮเอ็ดพับลิชชิง.
- เริงชัย ทองหล่อ. (๒๕๕๓). **คู่มือเตรียมสอบ ภาษาไทย ม.๔-๕-๖ ฉบับสมบูรณ์**.
กรุงเทพฯ : ไฮเอ็ดพับลิชชิง.
- วัลลภา วิทาร์ักษ์. (๒๕๓๗). **ตะลุยคลังข้อสอบภาษาไทย o-net ม.๖**. กรุงเทพฯ : ไฮเอ็ดพับลิชชิง.
- สมศักดิ์ อัมพรวิสิทธิ์โสภ และคณะ. (๒๕๓๗). **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : ภูมิบัณฑิต.
- เสนีย์ วิลาวรรณ และคณะ. (๒๕๔๘). **หลักการใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- เอกรัตน์ อุดมพร. (ม.ป.ป.). **พจนานุกรมคำสมาส-สนธิ**. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- อัมพร ทองใบ และมาลี พันธุ์ประเสริฐ. (๒๕๕๕). **หลักภาษาไทย ฉบับสมบูรณ์**.
นนทบุรี : ธิงค์ ปียอนด์.

คำนำ

ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เล่มที่ ๑ เรื่อง คำสมาส เล่มนี้ จัดทำขึ้น
เพื่อประกอบการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เพื่อให้นักเรียน
มีความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนได้ง่ายขึ้น มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
อย่างมีความสุข มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย

รายละเอียดเล่มนี้ประกอบด้วย ส่วนประกอบของชุดการเรียนรู้ คำชี้แจงสำหรับครู บทบาทครู
บทบาทนักเรียน สิ่งที่ครูและนักเรียนต้องเตรียม แผนภูมิการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างคำใน
ภาษาไทย บัตรคำสั่ง มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ แบบทดสอบ
ก่อนเรียน เรื่อง คำสมาส ซึ่งผู้จัดทำได้รวบรวมจากเอกสารและตำราต่าง ๆ นำมาประมวลเป็น
องค์ความรู้ เพื่อสะดวกต่อการใช้ได้จัดทำบัตรกิจกรรม จำนวน ๘ บัตร แบบทดสอบหลังเรียน
พร้อมเฉลยไว้อย่างสมบูรณ์

หลังจากนำชุดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เล่มที่ ๑ เรื่อง คำสมาส ไปใช้ในกิจกรรม
การเรียนรู้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข เป็นสื่อที่
ช่วยแบ่งเบาภาระของครูผู้สอนได้มาก สามารถอำนวยความสะดวกต่อการเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์
ของหลักสูตรได้ ที่สำคัญยังช่วยปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านและปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ
ช่วยเหลือให้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๓๑๑๐๑
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เล่มที่ ๑ เรื่อง คำสมาส เล่มนี้ มีความสมบูรณ์
จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ศิริพร บริบูรณ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ส่วนประกอบของชุดการเรียนรู้.....	๑
คำชี้แจงสำหรับครู.....	๒
บทบาทของครู.....	๓
บทบาทของนักเรียน.....	๔
สิ่งที่ครู และนักเรียนต้องเตรียม.....	๕
แผนภูมิการใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย.....	๖
บัตรคำสั่ง.....	๗
มาตรการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด.....	๘
สาระสำคัญ.....	๘
จุดประสงค์การเรียนรู้.....	๘
บัตรคำสั่ง.....	๙
แบบทดสอบก่อนเรียน.....	๑๐
กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน.....	๑๑
บัตรเนื้อหาที่ ๑.....	๑๓
บัตรเนื้อหาที่ ๒.....	๑๖
บัตรกิจกรรมที่ ๑.....	๒๐
บัตรกิจกรรมที่ ๒.....	๒๑
บัตรกิจกรรมที่ ๓.....	๒๒
บัตรกิจกรรมที่ ๔.....	๒๓
บัตรกิจกรรมที่ ๕.....	๒๔
บัตรกิจกรรมที่ ๖.....	๒๕
บัตรกิจกรรมที่ ๗.....	๒๖
บัตรกิจกรรมที่ ๘.....	๒๗

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
แบบทดสอบหลังเรียน.....	๒๘
กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน.....	๓๑
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน.....	๓๒
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน.....	๓๓
บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๑.....	๓๕
บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๒.....	๓๖
บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๓.....	๓๗
บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๔.....	๓๘
บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๕.....	๓๙
บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๖.....	๔๐
บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๗.....	๔๑
บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๘.....	๔๒
บรรณานุกรม.....	๔๓

